

หัวข้อวิจัย การศึกษาคนตรีประกอบพิธีกรรมบวงสรวงผีบรรพบุรุษของหมอลำผีฟ้าบ้านโนนทอง
ตำบลหนองจิก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
ชื่อผู้วิจัย จินดา แก่นสมบัติ
คณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ปีการศึกษา 2551

บทคัดย่อ

การศึกษา การศึกษาพิธีกรรมบวงสรวงผีบรรพบุรุษของหมอลำผีฟ้า บ้านโนนทอง ตำบลหนองจิก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาทางด้านการประกอบพิธีกรรม และวิเคราะห์ทำนองลำพร้อมกับคนตรีประกอบพิธีกรรมบวงสรวงผีบรรพบุรุษของหมอลำผีฟ้า นายบุญหนา เทพท่า บ้านโนนทอง ตำบลหนองจิก อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. เริ่มศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำราและการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสังเกต สัมภาษณ์ บันทึกเทป และถ่ายภาพประกอบ

ผลการศึกษา มีลักษณะตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการประกอบพิธีกรรมบวงสรวงผีบรรพบุรุษของหมอลำผีฟ้า พบว่ามีการประกอบพิธีกรรมขึ้น ปีละหนึ่งครั้ง ครั้งละ 3 วันดังนี้ วันแรก คือ วันปงพาคายใหญ่ ลงจากหิ้งบูชาผีบรรพบุรุษ ตรงกับวันอาทิตย์แรก ข้างขึ้นเดือน 6 ของทุกปี เป็นพิธีกรรมเพื่อเชิญบอกกล่าวผีบรรพบุรุษว่าพรุ่งนี้จะมีการประกอบพิธีกรรม วันที่สอง คือ วันประกอบพิธีกรรมบวงสรวงผีบรรพบุรุษของหมอลำผีฟ้า ตรงกับวันจันทร์ ข้างขึ้นเดือน 6 เครื่องเซ่นไหว้หลักประกอบไปด้วย ชั้น 5 ชั้น 8 รูปถ่ายของมารดา มีการลำอ่อนวอน ให้ผีแดน ผีฟ้า ผีบรรพบุรุษ ให้มารับการเคารพ บูชา กราบไหว้ วันที่สาม คือ วันปงพาวาน ตรงกับวันอังคาร ข้างขึ้นเดือน 6 เป็นพิธีกรรมเลี้ยงผีบรรพบุรุษ ประกอบด้วย กล้วย 8 ชั้น น้ำตาล 8 กอง ต่อ 1 พา มีทั้งหมด 8 พา ชาวบ้าน โนนทอง ยังคงรักษาวัฒนธรรมของพิธีกรรม ความเชื่อในเรื่องผีแดนและปฏิบัติตามขั้นตอนของพิธีกรรมไว้อย่างชัดเจนและให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก

2. การวิเคราะห์ทำนองลำประกอบพิธีกรรมบวงสรวงผีบรรพบุรุษของหมอลำผีฟ้า นายบุญหนา เทพท่า พบว่า โครงสร้างหลักของทำนอง ซ้ำวกไปวนมา ผู้ลำดัดแปลงแนวทำนอง ได้อย่างมีอิสระ มีการจบโดยสมบูรณ์ของแต่ละท่อนอย่างชัดเจน ไม่มีการประสานเสียง จึงไม่มีแบบแผนที่ตายตัวในจังหวะ ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษที่เป็นเอกลักษณ์

3. การวิเคราะห์ดนตรีประกอบพิธีกรรมบวงสรวงผีบรรพบุรุษของหมอลำผีฟ้า พบว่า ใช้แคนแปด เพียงเต้าเดียว โครงสร้างหลัก คือลายใหญ่ มีการเคลื่อนที่ของทำนองแบบกระโดดข้ามขั้น ซึ่งเป็นขั้นคู่เสียงที่กลมกลืน มีการจบโดยสมบูรณ์อย่างชัดเจน มีการการถ่ายทอดความรู้สึกกระชับกระเฉง มีการประสานเสียง ไม่มีแบบแผนที่ตายตัว สามารถดัดแปลงแนวทำนองได้อย่างมีอิสระ แต่ทั้งนี้ต้องอยู่

ในโครงสร้างหลักของท่านอง ในบันไดเสียงหลัก Aminor ใช้เสียงโน้ตอยู่ 5 โน้ต (Pentatonic) คือ A C D E G ซึ่งปรากฏโน้ตเสียงอื่น ทั้งนี้เป็นเพราะลักษณะพิเศษที่เป็นเอกลักษณ์ของลายแคน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Title A Study Music of Lam Pee Fah ; Traditional Esarn Folk Dance for Sacrifice to the Ancestor's Spirits at Ban Nonthong, Nongjik Sub-District, Borabu District, Maha Sarakham Province

Researcher Chinda Kaensomb

Faculty Faculty of Humanities and Socials Sciences

Institute Rajabhat Mahasarakham University

Year of study 2008

Abstact

A study of ancestor's spirit ritual of Isan northeastern vocal style (Mor lam pee fha) at Ban Nonthong, Nongjik Sub-District, Borabu District, Maha Sarakham Province aims at exploring the ritual and analyzing rhythm and music played in ancestor's spirit ritual of Boonna Teptaman, an Isan 'Mor lam pee fha' rhythmic Vocalist, at Ban Nonthong, Nongjik Sub-District, Borabu District, Maha Sarakham Province. The information of the study was started investigating from documents and textbooks together with the field data collection through observation, interview, tape-record and photos taking.

The results of the investigating are as follows:

1. In culture related to the ritual, it was found that the ancestor's spirit worship of Mor lam pee fha is annually done by three days at a time. First day of the ritual is "Wan pong pa khai yai" a day for bringing down the offerings from shelves, which meets the Waxing Crescent Phase of 6th month on 1st Sunday of every year. It is a ritual inviting and telling spirits of ancestor for holding worship tomorrow. The second day is a day of Mor lam pee fha held on the Waxing Crescent Phase of 6th month on Monday. The offerings consist 'khan ha Khan bad' which contains five and eight pairs of the offerings, and a picture of mother. There is Isan vocal style telling 'Pee tan', 'Pee fha' and spirit of ancestor called 'Pee ban pa bou root' to come for people's respect worship and prostration. The third day is called "Wan pong pa wan" which is a ritual offering sacrifices to spirit of ancestor held on the Waxing Crescent Phase of 6th month on mentioned. Eight pieces of banana and eight heaps of sugar are prepared for each tray of offerings which are totally eight trays of them. People in Nonthong remain preserving their culture of the ritual and belief in pee tan, as well as following steps of the worship obviously. They really realize on importance of the rite.

2. In the analysis of a vocal melody used in the ritual of Boonna Teptaman, it reveals main

structure of the repeated melody. The melody is modified independently. The vocalist ends each sentence of the songs completely and clearly. There is no harmony; the rhythmic style of poems is therefore changeable. This is a unique feature of it. 3. In

the analysis of rhythm and music played in Ancestor's Spirit ritual of Mor lam pee it showed that there was only "Khaen pad", a kind of Isan bamboo mouth organ used for music. The main musical structure of the melody in this Khaen solo is "Lai yai." Its melody is changed in form of skipping which is called intervals. The music is performed with lively feeling and then completely ended. There is no harmony and a fixed style of standard, so the melody can be altered freely. However, the melody has to follow the main structure of its scale. In a minor key signature, there employed five notes (Pentatonic): A, C, D, E, and G which appear in other notes of sound due to a particular feature of khaen's melody (Lai khaen).

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY